SKAIDRĖS-VIDEO

S. Rachmaninovo „Vocalise“ (2.01)
https://www.youtube.com/watch?v=unccfxB0JNw&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=14

Muzikos mokyklų vokalo skyriaus mokiniams labai svarbu dainuoti vokalizus. Pratimai, prasidainavimas ir vokalizai sudaro reikalingų elementų kompleksą, kuris formuoja profesionaliai skambantį balsą. Nuo pat pirmųjų pamokų būtina įvesti darbo formą pamokoje – vokalizų atlikimas. O nuo antros muzikos mokyklos klasės vokalizai atliekami akademiniame koncerte.

VOCALIZAS (prancūzų kalba vocalise, iš lotynų kalbos vocalis - balsė; skambėjimas, dainavimas). Šis žanras, atsiradęs XVII amžiuje, buvo aktyviai plėtojamas ir išliko iki šių dienų.

Patys to nežinodami, dažnai vokalizuojame, tai yra dainuojame kai kurias melodijas be žodžių, neapibrėžtu balsiu. Tai ir yra vokalizas – dainavimas be žodžių. Pirmieji kūriniai, atliekami balsu be žodžių, buvo kompozitorių Lully ir Rameau pratimai, skirti moteriškam balsui. Nuo XVIII amžiaus vokalo pratimai, parašyti vokalizo žanru, buvo plačiai naudojami edukaciniais tikslais. XIX amžiuje vokalizas labai išpopuliarėjo. Kadangi šie vokaliniai etiudai yra labai naudingi balsui, juos kūrė žymiausi pasaulio mokytojai ir operos dainininkai. Iš žymiausių vokalizų autorių verta paminėti kompozitorių G. Panofką, taip pat J. Konkone.

Heinrichas Panofka

Vokalinio meno metodinių priemonių „Praktinis dainavimo vadovėlis“ (Londonas, 1852 m.), „Dainavimo menas“ (pranc. L'art de chanter; Paryžius, 1853 m.), „Vokalo abėcėlė“ (pranc. Abécédaire vocal; Paryžius, 1858 m.), vokalistų žinyno „Balsai ir dainininkai“ autorius.

Joseph Concone

Turino dainavimo profesorius ir kompozitorius (1810–1861). 1837 m. K. atvyko į Paryžių ir 10 metų užsiėmė pedagogine veikla. Išleido keletą kompozicijų balso lavinimui: „Quinze vocalises pour soprano“, „Quinze vocalises pour contralto“, „Exercices pour la voix“ ir kt. Parašė keletą romansų, duetų, operų „Un Episodio di S. Michele“ ir „Graziella“. “.

Joseph Concone) - туринский профессор пения и композитор (1810 — 1861). В 1837 г. К. приехал в Париж и в продолжение 10 лет занимался педагогической деятельностью. Издал несколько сочинений для обработки голоса: "Quinze**15** vocalises pour soprano", "Quinze vocalises pour contralto", "Exercices pour la voix" и пр. Написал несколько романсов, дуэтов, оперы "Un Episodio di S. Michele" и "Graziella".

Jų vokalizai yra labai populiarūs. Šie italų pedagogai savo mokiniams sukūrė puikius kūrinius, kuriuos galima ne tik atlikti balsu, bet ir groti įvairiais instrumentais. Taip pat pažymėtina, kad vaikams prieinami garsių kompozitorių – F. Abto, G. Zeidlerio, J. Rossini, L. Lablache – vokalizai.

Vokalizus kūrė M.I. Glinka, A.E. Varlamovas. Ir dabar yra naujų kompozitorių, dirbančių šia kryptimi.

Paminėjus žodį vokalizas, pirmiausia į galvą ateina tai etiudai dainininkams.

Tarp muzikinių kūrinių, vadinamų etiudais ir vokalizais, didžioji dauguma yra kūriniai, kurie iš pradžių buvo sukurti ne viešam atlikimui, o tam, kad muzikantas galėtų nežiovaudamas iš nuobodulio dėl pasikartojančio monotoniško tos pačios melodijos kartojimo mokytis tam tikrų atlikimo technikų.

Vokalizas kaip vokalinės muzikos žanras – tai kūrinys, skirtas dainuoti be žodžių, balsiu. Paprastai vokalizas yra vokalo technikos lavinimo pratimas ar etiudas – įvairiems vokalinio garso išgavimo būdams – legato, staccato, non legato, gražiai kantilenai ir balso paslankumui ugdyti. Įvairių vokalizų dainavimas būtinas dainininkų tobulėjimui: pagrindiniams dainavimo įgūdžiams, vokaliniam kvėpavimui, lygiam, sklandžiam, laisvam balso skambesiui (kantilenai), registrų išlyginimui, pereinamųjų natų valdymui, balso lankstumui ugdyti, laipsniškam diapazono plėtimui, balsių išlyginimui ir kt. Vokalizai yra ne tik medžiaga lavinti gerą dainavimo techniką, bet ir pagrindas identifikuoti balso tembrines ypatybes, lavinti gebėjimą panaudoti garso dinamiką. Ateityje tai padeda dainininkui meniškai ir išraiškingai atlikti kūrinius su tekstu. Vokalizai lavina muzikinę klausą, dermės pojūtį, padeda mokantis intervalų , gerina garso intonacijos tikslumą.

Vocalizas atlieka ne tik vokalines - technines užduotis, bet ir perteikia muzikinį vaizdą. Analizuojant vokalizus su mokiniais, reikėtų sugalvoti vaizdinį pagal melodijos prigimtį, ritmą, dinaminius atspalvius, nepaisant to, kad dauguma vokalizų neturi teksto, o dainuojama su natų pavadinimais. Šis metodas padeda ugdyti vaizdinį mąstymą, ugdo mokinių supratimą, kad garsas turi būti prasmingas, užpildytas turiniu – tai padeda tinkamai vystytis, ugdomas ir muzikalumas, o tai labai svarbu.

Dažniausiai mokomieji vokalizai atliekami be žodžių, balsiu arba vienu ar keliais beprasmiais skiemenimis. T.y. jie dainuojami taip pat, kaip dainuojami vokaliniai pratimai.

Kartais vokalizai dainuojami su natų pavadinimais, t.y. maždaug taip pat kaip solfedžio pamokose (tai yra specialūs dainavimo pratimai).

Yra keletas vokalizų, kuriuos galima dainuoti ir su žodžiais. (Pavyzdžiui, N. Vakkai „Vokalizai“.) Bet ši išimtis liečia tik keletą ir tik edukacinių vokalizų-etiudų. Visi kiti vokalizai vokalizais ir vadinami, kadangi jie dainuojami be žodžių.

Yra ne edukacinių etiudų-vokalizų, o pilnaverčių meninių vokalinių kūrinių, kurie visiškai arba iš dalies specialiai parašyti vokalizų forma. Tai kūriniai, neturintys žodžių, todėl dainuojami arba balsiu (dažniausiai „a“), arba uždara burna (priebalsiu „m“), arba vienu ar keleta skiemenų (pvz. tra-la-la, lu-li-lu-li, na-ni-na-ni, tram-pam-pam, ta-ta-ta, da-da-da, la-bu-da-bu).

R. Glier "Koncertas balsui ir orkestrui".(2.16)

https://www.youtube.com/watch?v=oKiQy6LDwOA&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=1

К.Орбелян. Вокализ.

https://www.youtube.com/watch?v=u7u3JZLHsi4

DARBAS SU VOKALIZAIS PADĖS SPRENDŽIANT DAUGELĮ UŽDAVINIŲ

Dainavimas su natų pavadinimais (solfedžiavimas)

geriau lavina gerklų lankstumą, lavina aktyvią artikuliaciją ir aiškią dikciją.

DARBAS SU VOKALIZAIS PADĖS SPRENDŽIANT DAUGELĮ UŽDAVINIŲ Vokalizai darbui klasėje turėtų būti parinkti atsižvelgiant į mokinio techninius ir atlikimo gebėjimus.

Dainavimas su natų pavadinimais (solfedžiavimas) geriau lavina gerklų lankstumą, lavina aktyvią artikuliaciją ir aiškią dikciją. Kartu gerėja skaitymo iš lapo įgūdžiai. Vokalizų solfedžiavimas padės sąmoningai suvokti garsų aukštį. Kai mokiniai „pereina“ nuo garso prie garso dėl skirtingų natų pavadinimų, jie rečiau dainuos su „įvažiavimais“, tai yra, netiksliai intonuodami. Mokiniams reikia tik paaiškinti, kad skiemenyse priebalsis tariamas tame pačiame aukštyje kaip ir kitas skiemenyje esantis balsis. Šį darbą naudinga atlikti žemesnėse klasėse.

https://www.youtube.com/watch?v=ExkLf9nav1E&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=11

Vokalizai dainuojami **balsiais** lavina ištvermę, vokalinį kvėpavimą, tam tikrus techninius įgūdžius: dainavimą suapvalintu garsu, minkštojo gomurio judrumo pojūtį (garsai O, A, E), kantileną ir artimą skambėjimą (garsai I, E). Šiuos darbo įgūdžius patogiau praktikuoti su vyresniais mokiniais. Nors dainavimą natomis ir balsiais galima ir reikia naudoti su visais mokiniais.

https://www.youtube.com/watch?v=44_IAUZcXOs&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=5

Internete galite rasti daugybę vokalizų, skirtų bet kokiam balsui ir profesionalumo lygiui. Tačiau atminkite: tonacija turi būti patogi. Tai, žinoma, reikalavimas visam atliekamam repertuarui, ne tik vokalizams. Jei nusprendėte dainuoti konkretų vokalizą, bet tonacija netinka, būtinai reikia transponuoti kūrinį. Jei atskiri garsai (labai aukšti arba labai žemi) nėra patogūs, galite pakeisti melodiją, pakeisti šias natas, pavyzdžiui, perkelti jas oktava aukštyn arba oktava žemyn arba tercija. Manau, kad autoriai neįsižeis dėl šio nedidelio melodijos pakeitimo.

Keletą žodžių norėčiau pasakyti apie kompozitorius, dirbusius šiame žanre. Paprastai jie visi turėjo puikų išsilavinimą, patys gerai dainavo ir buvo nuostabūs mokytojai.

GAETANO ZEIDLERIS

„Balsas yra natūralus instrumentas, todėl žavesys, išraiška, jo sukuriamų efektų grožis iškelia jį aukščiau visų žmonių sukurtų instrumentų.
Tam, kad dainavimo menas pasiektų tam tikrą tobulumą, būtina sutikti ypatingą įgimtų duomenų derinį, kuris po ilgų studijų turi ir toliau vystytis...

"Голос есть природный инструмент, поэтому обаяние, выражение, красота эффектов, производимых им, ставит его выше всех инструментов, созданных людьми.

NIKOLA VACCAI

Nicola Vaccai, italų kompozitorius ir Milano konservatorijos dainavimo profesorius parašė 17 operų, penkias kantatas, keturis baletus, daugiau nei šimtą dainų ir kamerinių vokalinių kūrinių, instrumentinių ir religinių kūrinių, rinkinį „Dvylika kamerinių ariečių smuiko rakte itališko bel canto mokymui" ("12 ariette per camera in chiave di violino per l'insegnamento del bel canto italiano") ir "Praktinį metodą" (Metodo pratico). "Praktinis italų kamerinio dainavimo metodas" susideda iš pratimų pagrindinėms balso technikos rūšims.
Nicola Vaccai atsidėjo vokalo mokymui ir netrukus tapo žinomas kaip geriausias dainavimo mokytojas Venecijoje.

Franzas Abt

Gimęs 1819 m. gruodžio 22 d. Eilenburge, mažame Prūsijos Saksonijos miestelyje, jis vaikystėje atrado muzikinius talentus. Jo tėvas buvo kunigas ir talentingas pianistas, būtent jis vedė Franzui pirmąsias muzikos pamokas.

Franzo Abto kūrybą sudaro daugiau nei 600 sąsiuvinių, sudarytų iš maždaug 3000 atskirų kūrinių. Visų pirma, jis buvo sėkmingas vokalinės muzikos kūrėjas, ypač produktyviai kūrė vokalinius kūrinius vyrų chorams, kuriems, jo nuomone, tuo metu labai trūko repertuaro. Iš tiesų didžiausia Franzo Abto sėkmė Vokietijoje ir Šveicarijoje buvo siejamama su vokaliniais kūriniais vyriškiems balsams.
Jam taip pat labai sekėsi kurti muziką mišriems kolektyvams, atliekantiems a'capella ir su fortepijono ar kamerinio orkestro pritarimu. Be to Abtas parašė daug labai populiarių dainų solo ir mažoms grupėms, taip pat keletą dainų vaikams.
Franzo Abto kompozicinis stilius traukia mobilumu ir lengvumu, kas buvo svarbu tokiai populiariai formai kaip daina. Daugelis jo dainų vienu metu buvo atliekamos visur, o dėl savo paprastumo ir melodingo stiliaus kai kurias iš jų buvo galima lengvai supainioti su tikromis liaudies dainomis.

Na, o dabar noriu pereiti tiesiai prie vokalizo kaip vokalinės muzikos žanro ir parodyti keletą pavyzdžių. Gana dažnai vokalizai yra neatsiejama meninių vokalinių kūrinių su žodžiais dalis.

Visi žinome klasikinį vokalizo pavyzdį, nes vaikai neseniai dainavo vokalizus techniniame atsiskaityme.

O kartais kūrinys, parašytas vokalizo forma, nėra vadinamas vokalizu. Pavyzdžiui, tokia yra **C. Saint-Saenso „Lakštingala“.**

https://www.youtube.com/watch?v=QnyXI1FhKlo&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=6

Operų arijose kadencijos tradiciškai dainuojamos vokalizuojant skiemeniu „a“, Atskiros **Villa-Lobos "Brazilijos Bahiana Nr. 5"** dalys dainuojamos "a" ir "m".

https://www.youtube.com/watch?v=D2zhUMcIxqE&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=3

Šiuolaikinėje muzikoje taip pat gana dažnai galime sutikti vokalizų.
Nuostabus dainininkas **Eduardas Khilas**. Jis taip pat buvo vadinamas ponu **TRO-LO-LO,** pagal jo atliekamo vokalizo skiemenis.

https://www.youtube.com/watch?v=QnyXI1FhKlo&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=6

2-oji Plavalaguna solo dalis iš Luco Bessono filmo „Penktasis elementas“ dainuojama „a“.

https://www.youtube.com/watch?v=Wfps95NK1Ew&list=PLwOwRKKFc8N9T-B5L3KPb_zi0JqVSnOl0&index=11

Vocalizas turi daug įvairių formų: siuitos-vokalizai, sonatos-vokalizai, dainos-vokalizai, koncertiniai vokalizai. Vokalizas šiuolaikine prasme nėra tik vokalinis kūrinys – jis atliekamas įvairiais muzikos instrumentais, nes vokalizas suteikia atlikėjams išskirtinę galimybę pademonstruoti savo instrumento skambesio grožį ir kantilenos meistriškumą.

Tiesą sakant, vokalizai yra instrumentinių (t. y. parašytų atlikti muzikos instrumentais) muzikos kūrinių vokaliniai analogai. Kadangi jie, kaip ir instrumentiniai kūriniai, veikia klausytoją ir atlikėją, tik savo muzikiniu turiniu, be žodžių.

Apibendrinant viską, kas buvo pasakyta anksčiau, noriu pasakyti, kad vokalizas yra viena nuostabiausių ir jauniausių formų šioje meno srityje, kuri atlieka daugybę funkcijų. Lavina balsą, gerina kvėpavimą, treniruoja stygas. Taip pat svarbu ir tai, kad būtent vokalizas yra vienas jausmingiausių kūrinių.